

**PRODUSE
ȘI
SERVICII BANCARE**

**MIHAI NEDELESCU
CRISTINA STĂNESCU**

**PRODUSE
ȘI
SERVICII BANCARE**

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București, 2012**

Tehnoredactare computerizată: Ameluța Vișan
Coperta: Angelica Mălăescu

Copyright © 2012
Editura Universitară
Director: Drd. Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47 / 319.67.27
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

EDITURĂ RECUNOSCUTĂ DE CONSILIUL NAȚIONAL AL CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE
(C.N.C.S.)

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
NEDELESCU, MIHAI

Produse și servicii bancare / Nedelescu Mihai,
Stănescu Cristina. - București : Editura Universitară,
2011

Bibliogr.
ISBN 978-606-591-329-5

I. Stănescu, Cristina

336.71

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate autorului.

Distribuție: tel.: 021-315.32.47 /319.67.27,
comenzi@editurauniversitara.ro

ISBN 978-606-591-329-5

DOI: 10.5682/9786065913295

CUVÂNT-ÎNAINTE

Lumea afacerilor devine din ce în ce mai competitivă, iar profitabilitatea celor implicați în viața economică depinde din ce în ce mai mult de eficiența operațională a activităților specifice desfășurate. Pentru a-și asigura funcționarea în condiții optime, aceștia sunt nevoiți să cunoască, să aplice și să respecte condițiile și cerințele economiei de piață utilizând cât mai eficient produsele și serviciile oferite de către instituțiile bancare.

Această lucrare a fost elaborată pentru a pune în evidență, produsele și serviciile prin intermediul cărora este posibilă integrarea eficientă și operativă a activităților financiar-bancare în cadrul economiei.

În ultimii ani asistăm la o adevărată revoluție în domeniul financiar-bancar, datorită dezvoltării rapide a informaticii și telecomunicațiilor, în ceea ce privește sistemul de transfer al valorii de la cei ce dețin fonduri către cei ce au nevoie de fonduri prin trecerea de la instrumentele de plată pe suport hârtie la instrumentele pe suport electronic și de la operațiunile la ghișeu la transferul electronic de fonduri la distanță. Toate aceste transformări conduc la realizarea dezideratului mediului de afaceri ca tranzacțiile financiar-bancare să se realizeze simultan cu cele economice iar transferurile de fonduri să se facă în timp real adică odată cu primirea instrucțiunilor necesare de către bancă.

În lucrarea de față sa dorește să se pună accentul mai mult pe latura pragmatică a sistemului financiar-bancar, oferind date cu privire la modul de funcționare și de utilizare al produselor și serviciilor bancare care fac mai facilă înțelegerea mecanismului financiar, subliniind atribuțiile și responsabilitățile sistemului bancar ca intermediar principal în transferurile de fonduri și în finalizarea plăților.

Pentru documentarea necesară realizării acestei ediții autorii au consultat lucrări de specialitate ale unor autori de prestigiu din domeniul financiar-bancar precum și documentația pusă la dispoziția noastră de către Banca Națională a României și principalele bănci comerciale din sistemul bancar românesc.

De asemenea am efectuat o cercetare amănunțită în ceea ce privește legislația în vigoare cu privire la reglementarea și utilizarea produselor și serviciilor bancare.

Lucrarea, în complexitatea sa, se adresează atât studenților din facultățile economice, cât și specialiștilor din domeniile ce desfășoară activități economico-financiare, cărora le-am fi recunoscători dacă, asupra conținutului, vor veni cu unele sugestii și propuneri pe care le vom avea în vedere la o viitoare ediție.

Autorii

CUPRINS

Cuvânt înainte	5
1. Noțiuni generale privind produsele și serviciile bancare	9
2. Operațiunile băncilor comerciale	15
3. Creditul produs bancar principal oferit de băncile comerciale	22
3.1. Creditul bancar pe termen scurt	32
3.2. Creditul bancar pe termen mediu și lung	33
4. Credite bancare corporate	35
4.1. Noțiuni generale privind creditele bancare corporate	35
4.2. Tipuri de credite bancare corporate	39
5. Credite bancare retail	54
5.1. Noțiuni generale privind creditele bancare corporate	54
5.2. Tipuri de credite bancare corporate	59
6. Scrisori de garanție	73
6.1. Noțiuni generale privind scrisorile de garanție	73
6.2. Tipuri de scrisori de garanție	75
7. Instrumente de economisire	79
7.1. Noțiuni generale privind instrumentele de economisire	79
7.2. Tipuri de instrumente de economisire	80
8. Instrumente de plată	86
8.1. Instrumente de plată pe suport de hârtie	88
8.1.1. Cecul	88
8.1.2. Ordinul de plată	92
8.1.3. Cambia	95
8.1.4. Biletul la ordin	96
8.2. Sisteme și instrumente de plată electronice	97
8.2.1. Instrumente de plată electronice	98
8.2.2. Sisteme de plată electronice	100

9. Cardul instrument de plată	105
9.1. Noțiuni generale privind cardul bancar	105
9.2. Tipuri de carduri oferite de băncile comerciale	109
10. Transferul electronic de fonduri	116
10.1. Sistemul de transfer SWIFT	116
10.2. Sistemul de transfer TARGET	117
10.3. Sistemul electronic de plăți interbancare din România	119
10.3.1. Sistemul de transfer SENT	120
10.3.2. Sistemul de transfer REGIS	123
10.3.3. Sistemul de depozitare și decontare SAFIR	127
10.4. Alte sisteme de transfer	128
11. Leasing-ul	130
11.1. Clasificarea operațiunilor de leasing	131
11.2. Mecanismul de derulare al operațiunii de leasing	136
11.3. Elementele contractului de leasing	137
11.4. Avantajele leasing-ului ca sursă alternativă de finanțare	141
12. Instrumente și tehnici financiare pentru finanțarea activității de importexport	145
12.1. Tehnici de finanțare pe termen scurt	145
12.2. Tehnici de finanțare pe termen mediu și lung	148
12.3. Tehnici speciale de plată și finanțare	150
13. Asigurarea generală și de viață a clienților instituțiilor bancare	165
13.1. Noțiuni generale privind asigurările	165
13.2. Tipuri de asigurări oferite persoanelor fizice și juridice	169
14. Alte produse și servicii bancare	185
15. Grile de verificare	190
Bibliografie	219

CAPITOLUL I

NOȚIUNI GENERALE PRIVIND PRODUSELE ȘI SERVICIILE BANCARE

Banca reprezintă una din componentele principale ale sistemului financiar. Ea este constituită ca și o societate cu caracter universal, ce poate realiza și oferi totalitatea produselor și serviciilor bancare necesare pentru o bună desfășurare a activității în toate sectoarele economiei.

Cu toate că activitatea băncilor a devenit foarte complexă, totuși esența acesteia este mijlocirea creditului și efectuarea plăților între agenții economici sau/și persoane fizice. Legea bancară a României din 1934 definește foarte bine conceptul de bancă, concept care a rămas valabil și de mare actualitate. Prin Legea bancară din 1934 se arată că *„Prin întreprinderea de bancă se înțelege orice întreprindere comercială, al cărei obiect principal este acela de a săvârși orice fel de operațiuni asupra sumelor de bani, asupra creditelor, asupra efectelor de comerț, asupra diferitelor valori negociabile, precum și alte operațiuni în legătură cu acestea“*.¹

Băncile derulează operațiuni bancare în **numele clienților și în nume propriu**. Această separare reflectă faptul că operațiunile sunt reglementate și înregistrate diferit. Clientela bancară este structurată în trei categorii:

- Clienți "bănci și instituții financiare";
- Clienți "persoane juridice nebancale";
- Clienți "persoane fizice".

Această separare este justificată de faptul că produsele/serviciile bancare au caracteristici diferite în funcție de tipul de client, deoarece nivelul riscurilor și anvergura operațiunilor bancare sunt diferite. Ca urmare reglementările referitoare la persoanele juridice sunt mai stricte, acestea trebuind să dovedească prin documente faptul că sunt entități legal constituite.

¹ Tudorache D, Nețoiu L, Beznilă S, Nedelescu M, Radu L, Mihai C, *Monedă, bănci, credit*, Editura Universitară, București, 2006, pag 119.

Relația dintre bancă și client poate fi coordonată prin:

- legi specifice (legea bancară, reglementări privind protecția consumatorului și similare);
- conduita bancară, parte a eticii bancare.

Banca în calitatea sa de intermediar dintre cei care dau cu împrumut și cei care folosesc capitalul acestora, realizează următoarele activități de bază²:

- colectează fonduri sau resurse;
- acordă împrumuturi;
- își asumă în final riscul celor ce au cerut un împrumut;
- armonizează cererile de credite și preiau riscurile;
- își asumă riscurile ratei dobânzii.

Structura sistemului bancar românesc în perioada 2004 - 2010

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Număr instituții de credit	40	40	39	42	43	42	42
Bănci cu capital majoritar privat	38	38	37	40	41	40	40
Bănci cu capital majoritar străin	30	30	33	36	37	35	35
Sucursale ale băncilor străine	7	6	7	10	10	10	9
Bănci cu capital privat / total active	93,1%	94%	94,5%	94,7%	94,6%	92,5%	93,2%
Bănci cu capital străin / total active	62,1%	62,2%	88,6%	88%	88,2%	85,3%	86,1%

Sursa: BNR – Raportul anual al BNR 2004-2010

Clienții persoane juridice (nebancare) trebuie să fie constituite conform legilor în vigoare și să prezinte băncii setul de documente necesar înainte ca să se stabilească o relație de afaceri între cele două părți. Această relație se materializează inițial prin deschiderea unui cont curent. Prin intermediul acestuia se realizează operațiunile de plăți și încasări și toată gama de operațiuni de creditare.

Comercianții persoane fizice (asociațiile familiale, liber profesioniștii) reprezintă o subcategorie de clienți ai băncilor și din punctul de vedere al caracteristicilor operațiunilor bancare se aseamănă în unele privințe cu persoanele fizice în alte privințe cu persoanele juridice.

² Tudorache D, Ivan M, Rusu L, Țârdea P, Mihai C, *Management financiar – bancar*, Editura Cartea Universitară, București, 2004.

Operațiunile specifice **clienților persoane fizice** intră în categoria de **retail bancar** iar informațiile necesare solicitate de bancă sunt datele din actul de identitate (nume, adresă și codul numeric personal).

Titularul de cont poate desemna o altă persoană care să fie împuternicită să deruleze operațiuni cu banca.

Operațiunile cu **clienții bancari** au caracteristici aparte, chiar dacă relațiile de bază sunt de plasare și respectiv atragere de depozite. Tot aici intră și operațiunile derulate între banca comercială și banca centrală.

Produsele și serviciile oferite de bănci atât la nivel mondial cât și național se află într-o continuă diversificare. Diversificarea acestor produse și servicii a impus o restructurare profundă a băncilor, acestea devenind mai eficiente și punând într-o măsură din ce în ce mai mare accentul pe relația cu clienții urmărind satisfacerea nevoilor acestora.

Legea bancară enumeră printre activitățile care pot fi desfășurate de bănci, contractarea de credite, operațiunile de factoring și scontarea efectelor de comerț, inclusiv forfetare, leasingul financiar, emiterea de garanții și asumarea de angajamente.

Caracteristicile principale ale produselor bancare sunt³:

- sunt imateriale;
- sunt condiționate de reglementări bancare și fiscale;
- sunt propuse direct clienților ;
- implică angajarea clientului în mod direct.

În ceea ce privește piața produselor și serviciilor bancare BNR s-a preocupat constant urmărind realizarea unui sistem bancar sigur, modern și competitiv, care să asigure o bună intermediere și să genereze încredere publicului.

Principalul obiectiv al BNR în acest domeniu îl constituie impulsivitatea dezvoltării produselor și serviciilor bancare pentru care nivelurile înregistrate pe piață sunt inferioare în raport cu cele ale pieței potențiale. Pentru a atinge acest obiectiv BNR a efectuat în ultimii ani o serie de studii care au urmărit identificarea cauzelor care determină ponderea relativ redusă a anumitor produse/servicii în oferta băncilor, precum și a factorilor care frânează dezvoltarea lor. Conform acestor studii BNR ar trebui să treacă la o reglementare și supraveghere bancară proactivă, în care să nu se limiteze la a reacționa la evoluțiile pieței, ci să încerce să le anticipeze și să sensibilizeze factorii decizionali în vederea adoptării acelor măsuri care să conducă la dezvoltarea sustenabilă a activității bancare din România.

³ Tudorache D, Ivan M, Rusu L, Țârdea P, Mihai C, *Management financiar – bancar*, Editura Cartea Universitară, București, 2004.

Multe din produsele și serviciile bancare oferite pe piață se află într-un stadiu incipient de dezvoltare, factorii care frânează dezvoltarea acestora fiind, în principal, legați de:

Condițiile macroeconomice. Instabilitatea mediului macroeconomic constituie un impediment pentru buna desfășurare a activității companiilor, dar și a băncilor, prin faptul că în condiții mult prea puțin predictibile, planurile de afaceri ce stau la baza creditării au un grad scăzut de credibilitate din punctul de vedere al finanțatorului. De asemenea, ponderea semnificativă a întreprinderilor ineficiente diminuează gradul de siguranță a activității de creditare.

Cadrul legal insuficient dezvoltat. Existența unui cadru legal inconsecvent și incomplet, precum și a unor proceduri judiciare și extrajudiciare pentru recuperarea creanțelor pe calea executării silite, costisitoare și de lungă durată, are un impact negativ asupra activității de finanțare.

Comportamentul participanților pe piață. Parteneriatul bancă-client are de suferit, din cauza: lipsei de transparență a situației reale a patrimoniului agenților economici, ceea ce permite „corectarea” indicatorilor de performanță aferenți activității acestora în cadrul analizelor de bonitate pentru acordarea finanțărilor solicitate.

Nu în ultimul rând, nivelul redus de instruire economică și, în special bancară, al consumatorilor efectivi și potențiali de produse/servicii bancare împiedică realizarea unei comunicări eficiente între cele două părți. Astfel, pe de o parte, mulți agenți economici cu necesități de finanțare nu apelează la bănci decât în ultimă instanță iar, pe de altă parte, există încă bănci care nu acordă suficientă importanță aspectelor referitoare la includerea în oferta lor a serviciilor de consultanță destinate clientelei.

Pe ansamblul sistemului bancar, în ceea ce privește eficiența activității, sunt necesare eforturi suplimentare din partea instituțiilor de credit pentru a fi în măsură să facă față nivelului de competitivitate extern.

Pornind de la cauzele care frânează dezvoltarea produselor/serviciilor bancare și ținând cont de trendurile înregistrate pe piața financiară internațională, au fost identificate posibile măsuri pentru stimularea activității bancare. Este important de precizat faptul că, în condițiile eforturilor tuturor factorilor de decizie pentru crearea unei economii de piață funcționale, evoluția produselor analizate va depinde exclusiv de dorința operatorilor de a dezvolta aceste piețe.

Măsuri potențiale pentru impulsivitatea activității bancare

- Accelerarea restructurării sectorului real al economiei astfel încât să crească ponderea părții sănătoase a economiei, singura pe care băncile o pot credita în condiții de siguranță.
- Modificarea cadrului legislativ în vederea protejării într-o mai

mare măsură a drepturilor creditorilor.

- Instituirea unor măsuri mai aspre de sancționare a fraudelor bancare, având în vedere puternicul impact negativ pe care acestea îl au asupra gradului de încredere în sistemul bancar.
- Consolidarea piețelor financiare prin asigurarea accesului direct al băncilor pe piața de capital.
- Creșterea gradului de pregătire economică a solicitantului de credite, prin dezvoltarea centrelor de pregătire pentru întreprinzători sau derularea de programe prin care se oferă consultanță acestora la întocmirea planurilor de afaceri în vederea contractării de credite.
- Standardizarea metodelor de analiză și a conținutului contractelor de credit la nivelul sistemului bancar, astfel încât contractele să poată fi cesionate cu ușurință altor bănci.
- Continuarea îmbunătățirii cadrului macroeconomic astfel încât gradul de credibilitate a planurilor de afaceri să crească atât din punctul de vedere al finanțatorului, cât și al beneficiarului, iar finanțarea să se deruleze în condiții de siguranță.
- Creșterea rolului Centralei Riscurilor Bancare și al Centralei Incidentelor de Plăți în procesul analizei documentației de credit, prin îmbunătățirea informațiilor furnizate și creșterea gradului de utilizare a acestora.

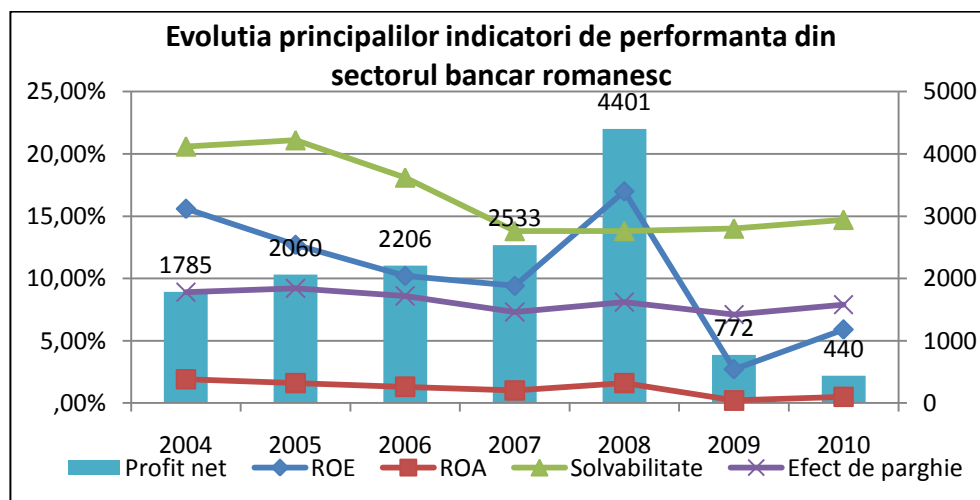
Considerentele privind necesitatea băncilor într-o economie de piață sunt următoarele⁴:

- Toate firmele au nevoie de facilități bancare pentru activitățile comerciale, pentru plata furnizorilor, garanțiilor oferite partenerilor;
- Firmele vor ca excesul de numerar să fie în siguranță;
- Firmele contactează băncile pentru creșterea fondurilor necesare activității lor (credite negarantate, nevoi de trezorerie);
- Persoanele fizice vor să păstreze economiile în siguranță și să realizeze profit din dobândă;
- Persoanele fizice au nevoie să împrumute de la bănci;
- Persoanele fizice și/sau juridice efectuează plăți prin intermediul băncilor.

⁴ Tudorache D, Ivan M, Rusu L, Țârdea P, Mihai C, *Management financiar – bancar*, Editura Cartea Universitară, București, 2004.

**Evoluția indicatorilor de performanță bancară la nivelul sistemului
bancar românesc în perioada 2007-2010**

INDICATORI	2007	2008	2009	2010
Instituții de credit	42	43	42	42
Sucursale ale băncilor străine	10	10	10	9
Total active	251.426	314.442	330.184	341.846
Activele bilanțiere ale băncilor cu capital privat / Total active	94,6%	94,8%	92,7%	92,6%
Activele bilanțiere ale băncilor cu capital străin / Total active	87,7%	88,2%	85,3%	85,1%
Solvabilitate ($\geq 8\%$)	13,78%	13,76%	14,67%	14,66%
Efectul de pârghie	7,32%	8,13%	7,55%	7,87%
Credite restante și îndoielnice / Total	0,22%	0,32%	1,45%	2,22%
Creanțe restante și îndoielnice / Total	0,17%	0,29%	1,01%	1,49%
ROA (Profit net / Total active)	-	1,56%	0,25%	-0,09%
ROE (Profit net / Capitaluri proprii)	-	17,04%	2,89%	-1,02%
Rata rentabilității activității de bază	-	179,56%	156,53%	155,92%
Credite acordate / Depozite atrase	108,72%	122,03%	112,80%	113,46%
Rata riscului de credit ⁵	4%	6,52%	15,29%	20,81%
Rata creditelor neperformante ⁶	-	-	7,89%	11,85%

Sursa: Date prelucrate din Rapoartele lunare ale BNR, 2010.

⁵Expunere brută aferentă creditelor nebancaire și dobânzilor, clasificate în îndoielnic și pierdere / Total credite și dobânzi clasificate, aferente creditelor nebancaire, exclusiv elementele în afara bilanțului.

⁶Expunere brută aferentă creditelor nebancaire și dobânzilor, clasificate în pierdere categoria a 2-a, în cazul cărora serviciul datoriei > 90 zile și/sau în cazul cărora au fost inițiate proceduri judiciare față de operațiune sau față de debitor / Total credite și dobânzi clasificate, aferente creditelor nebancaire, exclusiv elementele în afara bilanțului.

CAPITOLUL II OPERAȚIUNILE BĂNCILOR COMERCIALE

Activitatea băncilor este constituită dintr-o multitudine de operațiuni bancare, care conduc la conceperea, realizarea și înregistrarea produselor și serviciilor bancare. În funcție de elementele din bilanț, pot fi identificate următoarele operațiuni efectuate de către băncile comerciale:

PRINCIPALELE OPERAȚIUNI BANCARE

**Operațiuni
active**

**Operațiuni
pasive**

**Operațiuni de
comision**

Operațiuni active, operațiuni de creditare și de plasament care se derulează pe baza depozitelor bancare constituite;

Operațiuni pasive, care constau în formarea capitalului propriu, atragerea depunerilor și rescontul;

Operațiuni comerciale și de comision constituie un grup special de operații ale băncilor comerciale care privesc tranzacțiile de vânzare-cumpărare de devize efectuate cu prilejul mijlocirii de plăți internaționale.

Pentru a analiza operațiunile pasive și active ale băncilor comerciale este necesară cunoașterea structurii bilanțului bancar, care reflectă, în pasiv, constituirea resurselor, respectiv datoriile băncii față de exterior, iar în activ utilizările resurselor. Structurarea elementelor în activ și pasiv se realizează în funcție de destinație și grad de exigibilitate.

La modul general, în structura bilanțului unei bănci comerciale se regăsesc următoarele elemente:

BILANȚ BANCĂ COMERCIALĂ			
ACTIV (UTILIZĂRI)	SUME	PASIV (RESURSE)	SUME
1. Mijloace fixe		1. Total fonduri proprii	
2. Numerar		- capital social	
3. Plasamente		- rezerve	
- sume de primit de la banca centrală (BNR)		- fond de dezvoltare	
- certificate de trezorerie		- profit nedistribuit	
- depozite constituite la bănci corespondente		2. Depozite ale clienților	
- sume de primit de la guvern		3. Depozite de la alte bănci	
- credite acordate clienților		4. Împrumuturi de la banca centrală	
- participații la alte societăți		5. Împrumuturi de la alte bănci	
4. Alte active		6. Împrumuturi externe	

Analiza structurii bilanțului evidențiază că ponderea predominantă, o dețin în totalul pasivelor, **depozitele clienților** care la rândul lor pot fi constituite **la termen și la vedere**.

Referitor la structura clienților, se constată că cea mai mare pondere o au persoanele fizice.

Depozitele de la alte bănci sunt, în general, depozite la termen, în structura acestora fiind incluse și sumele datorate băncilor și instituțiilor financiare din străinătate (în unele cazuri această poziție figurează distinct în structura pasivelor bancare).

Fondurile proprii constituie baza financiară în funcție de care băncile își stabilesc obiectivele activității, nivelul performanței și modalitățile de realizare a acestora. Pentru cazul băncilor românești, o componentă importantă a capitalurilor proprii și a resurselor bancare o reprezintă profitul nedistribuit.

Dintre principalele componente ale activului bilanțier, se remarcă **plasamentele**, care au o pondere sporită în totalul activelor. În structura plasamentelor, pe primul loc se situează creditele și avansurile acordate clienților, care din punct de vedere al scadenței, pot fi pe termen scurt sau pe termen mediu și lung.

Numerarul ca post bilanțier cuprinde soldurile care au scadență sub 90 zile, respectiv numerarul și soldurile cu banca centrală.

Băncile comerciale desfășoară și activități internaționale concretizate în relațiile cu bănci corespondente, cu organisme financiare internaționale, cu agenții de rating și cu agenții de garantare a creditelor de export. În cadrul acestor operațiuni se remarcă **serviciile de decontare pentru agenții economici care desfășoară activități de comerț exterior**.

De asemenea, băncile comerciale efectuează operațiuni de decontări externe în relațiile cu persoanele fizice, cu cele bugetare sau cu organizațiile nonprofit.

În plus, față de activele și pasivele enumerate, băncile comerciale oferă scrisori de garanție și acreditive clienților săi, respectiv efectuează **operațiuni extrabilanțiere**.

A. OPERATIUNI ACTIVE:

- **operațiuni de creditare**

- creditarea agenților economici;
- creditarea persoanelor fizice.

- **operațiuni de plasament** pe baza depozitelor bancare.

Creditele acordate agenților economici pot fi analizate în funcție de destinație, respectiv credite pentru constituirea unor active fixe și credite pentru activitatea de exploatare.

Creditele pentru procurarea de active fixe au o pondere redusă și sunt acordate, în general, pe termen scurt.

Creditarea activităților de exploatare se realizează, sub forma creditării creanțelor și a **creditelor de trezorerie**.

Din punct de vedere al creditării creanțelor, operațiune prin care băncile preiau în schimbul monedei creanțele pe care întreprinderile le au asupra clienților lor, putem distinge:

- scontarea;
- pensiunea;
- împrumuturi pe gaj de efecte comerciale;
- împrumuturi pe gaj de efecte publice.

Tehnica scontării constă în cesiunea cambiei către un alt beneficiar, în schimbul valorii actuale a acesteia. Prin această operațiune, banca este angajată în raporturi cambiale specifice, respectiv banca își asumă obligația de a plăti valoarea cambiei, dacă debitorul nu plătește această sumă. Datorită riscului ca banca să devină participant la procesul cambial, se efectuează și alte operațiuni cambiale.

Pensiunea reprezintă, de asemenea, o operațiune cambială, prin care banca preia cambiile pe care le vinde beneficiarului, cu condiția răscumpărării la termenul stabilit.

Împrumutul pe gaj de efecte comerciale, reprezintă credite acordate de bănci și garantate cu efecte comerciale. Valoarea împrumutului reprezintă numai o parte din valoarea nominală a cambiilor depuse în gaj.

Împrumuturile pe gaj de efecte publice constau în credite acordate de bănci și garantate cu titluri de natura obligațiunilor și bonurilor de tezaur, certificatelor de trezorerie care sunt deținute de persoane fizice și juridice.

Acestea sunt denumite operațiuni de **lombard** și au o pondere sporită în USA, Anglia, Germania, unde emisiunile de titluri publice sunt mult mai frecvente. Datorită riscului de variație a valorii de piață a titlurilor ce fac obiectul garanției, valoarea împrumutului nu acoperă decât o parte din valoarea titlurilor.

Creditele de trezorerie sunt acordate cu scopul satisfacerii nevoilor de finanțare ale firmelor, generate de activitatea de producție și de comercializare.

Formele pe care le îmbracă aceste credite sunt:

- avansul în cont curent;
- creditele specializate.

Prin **avansurile în cont curent** este creditată activitatea curentă a agenților economici, mecanismul constând în efectuarea de plăți în numele titularului de cont chiar și atunci când acesta și-a epuizat disponibilitățile. Nivelul maxim al sumei care poate fi acordată de bancă clientului constituie **linia de credit** sau **plafonul de creditare**.

Creditele specializate⁷ cunoscute și sub denumirea de credite **mobilizabile**, deși se acordă pe termen scurt, acoperă necesitățile de finanțare pe o durată mai mare de timp, fiind incluse creditele pentru constituirea de stocuri sezoniere sau pentru finanțarea producției destinate exportului.

Operațiunile de plasament constau în achiziția de titluri de stat și acțiuni, reprezentând o modalitate de valorificare a resurselor băncilor în vederea obținerii de profit din activitatea bancară. Legislația bancară din diferite țări limitează participarea băncilor la capitalul altor societăți, pe de o parte, iar pe de altă parte, le obligă la deținerea unor titluri cu grad sporit de lichiditate (titlurile de stat).

Legislația bancară, stabilește pentru băncile comerciale din România, ca valoarea totală a investițiilor pe termen lung, în valori mobiliare emise de o societate comercială, să nu depășească:

- 20% din capitalul social al societății respective;
- 10% din fondurile proprii ale băncii.

Se prevede totodată, ca valoarea totală a investițiilor pe termen lung ale băncii, să nu depășească 50% din fondurile proprii ale băncii, iar pe total volum al investițiilor efectuate în nume și pe cont propriu, este impus nivelul de maxim 100% din fondurile proprii. Această limitare nu se aplică pentru titlurile de stat.

⁷ Dardac N., Vâșcu T., *Monedă – Credit*, Editura ASE, București, 2002.

B. OPERATIUNI PASIVE:

- formarea fondurilor proprii;
- constituirea depozitelor;
- operațiuni de refinanțare.

Principala caracteristică a băncilor este că în cadrul resurselor proprii, capitalul propriu deține cea mai mare pondere. Este mai puțin semnificativă capitalizarea profitului bancar, ca modalitate de reciclare și valorificare a capitalurilor bănești depuse. Banca își constituie fond de rezervă pentru acoperirea unor pierderi, generate în principal de insolvabilitatea unor debitori. Resursele proprii, constituite sub forma fondului de rezervă, ating o mărime egală cu capitalul social. Această dimensiune a fondului de rezervă se justifică prin varietatea riscurilor bancare. Pentru menținerea unui anumit plafon de lichidități corelat cu o stare prudențială, băncile recurg la constituirea de provizioane sau pot fi provizioane de risc pe baza lor putând fi acoperite pierderi bancare care pot fi anticipate nerecunoscându-se mărimea și momentul producerii acestor pierderi.

Formarea fondurilor proprii prezintă importanță prin modul de constituire a capitalului social, prin emisiunea de acțiuni. Potrivit reglementărilor bancare, capitalul social al unei bănci trebuie vărsat integral și în formă bănească, la momentul subscrierii, fiind obligatorie menținerea unui nivel minim al capitalului social. Pentru majorarea capitalului social, băncilor le este permisă, pe lângă subscrierea de noi aporturi în formă bănească și utilizarea altor surse precum:

- primele de emisiune sau de aport;
- dividendele din profitul net convenit acționarilor, după plata impozitului pe dividende;
- rezervele constituite din profitul net și diferențele favorabile din reevaluarea patrimoniului.

Fondul de rezervă, ca element al fondurilor proprii se constituie prin repartizarea de către bănci a 20% din profitul brut, până când fondul egalează capitalul social. Procentul de repartizare este de 10% până când fondul a ajuns de două ori mai mare decât capitalul social, pentru ca după atingerea acestui nivel alocarea unei sume pentru fondul de rezervă să se realizeze din profitul net. Impunerea acestor proporții constituie o modalitate de prevenire a riscurilor antrenate de activitatea de creditare. Ponderea pe care o dețin fondurile proprii în totalul resurselor este relativ limitată fiind de aproximativ 10% indiferent de tendințele care s-au manifestat de-a lungul timpului în managementul bancar.

Constituirea depozitelor reprezintă cea mai importantă operațiune de pasiv a băncilor comerciale, fiind o principală modalitate de mobilizare a

capitalurilor disponibile temporar în economie și de fructificare a acestora prin intermediul sistemului bancar.

Ponderea depozitelor bancare în resursele băncii reflectă atât încrederea deponenților în instituția respectivă, respectiv gradul de siguranță pentru fondurile depuse, precum și nivelul de remunerare corespunzător, sub forma ratei de dobândă bonificate. Astfel, în activitatea bancară, se disting:

- depozitele la vedere;
- depozitele cu preaviz;
- depozitele la termen.

Depozitele la vedere se concretizează prin elasticitate, ceea ce semnifică faptul că depunătorii pot utiliza fondurile atunci când doresc.

Depozitele cu preaviz, mai puțin utilizate, presupun că deținătorii pot retrage fondurile cu condiția înștiințării băncii despre această intenție, într-un anumit termen, prevăzut în contract în momentul încheierii acestuia.

Depozitele la termen, diferențiate pe perioade fixe, care pot merge de la o lună până la 5 ani, constituie pentru bancă o modalitate sigură de valorificare a resurselor, prin acordarea de credite ale căror condiții sunt corelate cu durata și mărimea resurselor. Practica băncilor comerciale din țările dezvoltate evidențiază că principala formă de atragere a depozitelor o constituie **conturile de depozit de investiții** și conturile de economii, care stimulează procesul de economisire.

Operațiunile de refinanțare⁸ intervin atunci când băncile își „consumă” fondurile proprii și resursele atrase prin depozite și constau în procurarea resurselor de la banca centrală. Operațiunile concrete prin care se realizează refinanțarea sunt **rescontarea și lombardarea**.

Prin **rescontare** băncile comerciale cedează, înainte de scadență, băncii centrale portofoliul de efecte comerciale, acceptate de la agenții economici prin scontare, obținându-se astfel disponibilitățile care le sunt necesare. Suma mobilizată la banca centrală reprezintă valoarea nominală a efectelor comerciale diminuată cu mărimea rescontului, calculat ca dobândă percepută de banca centrală pentru operațiunea de rescontare. Rata de dobândă practică de banca centrală în relațiile cu băncile de depozit reprezintă taxa oficială a scontului, fiind, în general cea mai redusă rată a dobânzii din economie.

Băncile mai pot mobiliza resurse de la banca centrală și prin operațiunile de **lombardare**, care sunt credite pe gaj de efecte publice (obligațiuni de stat și bonuri de tezaur). Referitor la efecte comerciale sau publice prin cedarea cărora băncile de depozit pot obține resurse de la băncile de emisiune, trebuie remarcat faptul că numai o parte dintre aceste

⁸ Dardac N., Vâșcu T., *Monedă – Credit*, Editura ASE, București, 2002.

titluri sunt acceptate la scontare sau drept garanții, în funcție de „calitatea” lor și participanții la procesul cambial. Astfel, se poate stabili distincția între **creanțele negociabile** și cele **nenegociabile**.

C. Băncile comerciale mai efectuează și o altă categorie de operațiuni, necuprinse în bilanț, denumite OPERAȚIUNI DE COMISION, în cadrul cărora sunt incluse:

- operațiuni de remitere de fonduri (sunt operații de transfer la solicitarea clienților a unor documente, titluri, sume către terți);
- operațiuni de incasso, prin care băncile primesc și remit documente pentru încasare de la diferiți clienți (Incasso-ul reprezintă efectuarea serviciilor de încasare de o bancă a diferitelor creanțe aparținente clienților săi: cambii, facturi, hârtii de valoare);
- operațiuni de acreditiv, prin care sunt transferate sume din contul unui client cumpărător într-un cont de depozit bancar la dispoziția băncii furnizorului (Acreditivul este operația de plată condiționată, efectuată în baza documentului de încărcare și expediere a mărfurilor, un transfer de sumă, urmare a unei investiții de suma pe care clientul o acordă băncii comerciale);
- operațiuni de mandat, prin care băncile comerciale efectuează unele operațiuni (ținerea de realizarea unor plăți) în numele clienților lor (sunt operații efectuate în numele băncii, dar în contul clientului, se referă la administrarea hârtiilor de valoare (executori testamentari, gestionarea fondului de tutelă). Se percep comisioane de bancă pentru acoperirea cheltuielilor ocazionate de prestările de servicii și realizare de profit bancar).

Top 10 instituții de credit în perioada 2008 - 2010	Cotă de piață după active		
	2008	2009	2010
BCR	20.3%	19.1%	19.8%
BRD-GSG	15.6%	14.0%	13.8%
Raiffeisen Bank	5.9%	6.1%	6.36%
CEC Bank	4.3%	6.3%	6.35%
Banca Transilvania	5.4%	5.9%	6.30%
Alpha Bank	5.5%	6.4%	6.24%
UniCredit Țiriac Bank	5.5%	6.1%	5.97%
Volksbank	6.8%	6.6%	5.78%
Bancpost	4.7%	4.4%	3.94%
ING Bank	3.5%	3.3%	3.52%

Sursa: Colecția Ziarul Financiar 2010

CAPITOLUL III

CREDITUL – PRODUS BANCAR PRINCIPAL OFERIT DE BĂNCILE COMERCIALE

În întreaga activitate de creditare, banca respectă întocmai prevederile legislației privind activitatea bancară, a normelor, instrucțiunilor și regulamentelor emise de BNR în calitatea sa de bancă centrală cu atribuții de reglementare în domeniile monetar, de credit, valutar și de plăți, precum și propriile norme și instrucțiuni de lucru.

Acordarea de credite prin punerea la dispoziție de fonduri bănești reprezintă mijlocul principal de fructificare a disponibilităților bănești proprii și a celor atrase de la clienți.

În literatura de specialitate, luându-se în considerare natura și conținutul creditului, au fost delimitate cinci forme fundamentale de credit.

FORMELE FUNDAMENTALE ALE CREDITULUI

CREDITUL
BANCAR

CREDITUL
COMERCIAL

CREDITUL
OBLIGATAR

CREDITUL
IPOTECAR

CREDITUL DE
COMSUM

Creditul comercial este forma cea mai reprezentativă a creditului în economia de piață, constând în acordarea reciprocă a unei amânări a plății, de către agenții economici activi, cu prilejul vânzării mărfurilor. El apare din faptul că, în timp ce unii agenți economici dispun de mărfuri deja fabricate, gata spre a fi vândute, alți agenți care au nevoie de aceste mărfuri nu dispun “o perioadă de timp” de mijloace bănești pentru a le cumpăra. Rezultă că prin intermediul creditului comercial este favorizat procesul de transformare a mărfii în bani, punând în evidență capacitatea acestei forme

de credit de a accelera circulația mărfurilor. În economia de piață, instrumentul specific creditului comercial îl constituie cambia.

Motivația amânării termenelor de plată și respectiv durata și dimensiunile creditului comercial sunt determinate de trei factori interconționați, cu acțiune convergentă:

- **Factorul economic**, decurgând din interesele comune ale părților în creșterea fluidității schimburilor și diminuarea costurilor de organizare;
- **Factorul comercial** implică utilizarea creditului ca formă de promovare a vânzărilor, practicată de către furnizor în condiții concrete, generând o varietate de termene de plată și de dimensiuni ale creditului. Clientul, beneficiar al prelungirii termenului de plată, preia efectul pozitiv, care acționează pentru el ca o reducere de preț, scutindu-l de eventuale costuri privind procurarea mijloacelor de plată;
- **Factorul financiar** implică punerea la dispoziția clientului, de către furnizor, pentru o perioadă dată, a unei părți a capitalului său, sub formă de marfă, a cărei plată este amânată.

Creditul obligatar reprezintă o grupă a operațiilor de credit care se referă la relațiile de credit în care partenerii sunt instituțiile statale sau întreprinderile economice în calitate de debitori, care emit obligațiunile, în această calitate, pe de o parte, și creditorii, subscriitorii și deținătorii ai acestor obligațiuni, care-și angajează astfel capitalurile, în vederea obținerii unui venit sigur sub formă principală de dobânzi⁹.

Emisiunea de obligațiuni este o sursă preferată de capital pentru întreprinderi. Sumele obținute din plasarea de obligațiuni sunt utilizate cu prioritate pentru satisfacerea nevoilor de investiții ale întreprinderilor.

Există o gamă largă de forme de existență a obligațiunilor și prin aceasta, de posibilități de stimulare a deținătorilor de capital în a participa la subscriere și deci de a deveni creditorii ai acestor societăți

Creditul ipotecar este reglementat prin *Legea privind creditul ipotecar pentru investiții imobiliare și prin Normele metodologice emise în aplicarea acestei legi de către BNR și Comisia Națională a Valorilor Mobiliare*.

Creditul ipotecar presupune o convenție între creditor și împrumutat, în care se prevede în general:

- proprietatea ce servește ca garanție a rambursării împrumutului;
- condițiile de remunerare și scadențele de rambursare;

⁹ Basno C, Dardac N, Floricel C, *Monedă, credit, bănci*, Editura Didactică și Pedagogică, București 2000

- penalitățile în caz de rambursare anticipată, parțială sau completă, a împrumutului;
- circumstanțele prin care nerespectarea condițiilor de împrumut, debitorul poate pierde proprietatea.

Principalul tip de împrumut de ipotecă comportă o sumă de rambursare și o rată a dobânzii fixă. Rambursările periodice sunt prevăzute pe întreaga perioadă și fiecare rambursare cuprinde, deopotrivă, dobânda și suma cu care se reduce datoria în curs. De regulă, în cadrul ratei fixe, scade partea privind dobânzile și crește partea privind rambursarea propriu-zisă¹⁰.

Dimensiunile ample ale creditului ipotecar în toate țările dezvoltate, implică o mobilizare vastă de resurse, de regulă, capitalurile disponibile pe termen lung.

Întrucât o serie de instituții de credit și financiare constituie asemenea resurse pe termen lung, care în mod necesar implică valorificare și garanții sigure de rambursare, s-a creat în toate țările o piață ipotecară firească.

Operațiunile pe această piață se desfășoară între instituții de credit după modelul pieței monetare, iar influențele reciproce orientează adesea evoluția prețurilor de piață, în același sens, deși nivelul acestora este, pe fiecare piață diferit. Întrucât creditul ipotecar are un rol deosebit în expansiunea și propășirea proprietății, sprijinul statului se manifestă pe scară largă în toate țările, pe multiple planuri: supraveghere, asigurare, impozitare, gestiunea datoriei.

Creditul de consum este creditul pe termen scurt sau mediu, acordat persoanelor individuale destinat a acoperi costul bunurilor și serviciilor de care beneficiază prin rețeaua de comercializare și servicii, sau pentru recreditarea creanțelor contractate în acest scop.

Creditul de consum s-a afirmat între celelalte forme de credit sub forma „creditului deschis”, respectiv a posibilității pe care comerciantul o acordă clienților de a achiziționa mărfuri potrivit necesităților, urmând ca lichidarea sau regularizarea datoriei să se facă ulterior¹¹.

Creditul de consum anticipează momentul intrării în posesia bunurilor și permite accesul cumpărătorilor cu venituri mai mici la bunurile de folosință îndelungată de valoare mare. Prin aceasta se acționează pe două planuri, pe de o parte, se asigură satisfacerea facilă a dorințelor și necesităților marii mase de consumatori, iar pe de altă parte, se promovează pe scară largă producția și circulația unei game extinse de mărfuri, dincolo de cererea solvabilă a populației și chiar, după unele aprecieri, dincolo de capacitățile normale de plată a populației, luată în ansamblul ei.

¹⁰ Basno C, Dardac N, Floricel C, *Monedă, credit, bănci*, EDP, București 2000

¹¹ Basno C, Dardac N, Floricel C, *Monedă, credit, bănci*, EDP, București 2000

***Creditul bancar** cuprinde o sferă largă de raporturi angajând modalități diferite, pe termen scurt și pe termen mediu și lung, privind operații bazate pe înscrisuri sau fără, garantate, sau negarantate, în fiecare caz în parte sau în cadrul unui acord general.*

Activitatea de creditare se bazează, în primul rând, pe analiza viabilității și realismului afacerilor în vederea identificării și evaluării capacității de plată a clienților, respectiv de a genera venituri și lichidități ca sursă principală de rambursare a creditului și de plată a dobânzii. Determinarea capacității de plată a clienților se face prin analiza aspectelor financiare și nefinanciare ale afacerilor, atât din perioadele expirate cât și din cele prognozate¹².

Acordarea creditelor trebuie să fie avantajoasă atât pentru bancă, deoarece prin extinderea și diversificarea portofoliului de credite, poate obține profit suplimentar, cât și pentru clienți, care pe seama creditelor pot să-și dezvolte afacerile, să obțină profit și, pe această bază, să ramburseze împrumuturile și să-și achite dobânzile.

Analiza și acordarea creditelor trebuie să aibă influența factorilor externi asupra proiectelor propuse de clienți, respectiv aspectele nefinanciare care pot avea efecte neprevăzute asupra desfășurării afacerilor și a rambursării creditelor.

Banca are obligația să analizeze și să verifice, iar împrumutatul să pună la dispoziție toate documentele și actele din care să rezulte natura activităților desfășurate, credibilitatea, situația patrimonială, rezultate economico-financiare, capacitate managerială și de oricare alte documente și date care să permită evaluarea potențialului economic, organizatoric și financiar al clientului.

Pe toată durata creditării, agenții economici beneficiari de credite au obligația să pună la dispoziția băncii un exemplar din bilanțul contabil, situațiile contabile periodice și alte documente solicitate de bancă. Această obligație va fi prevăzută ca o clauză distinctă în contractul de credite.

Creditele se acordă agenților economici care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

- sunt constituiți potrivit legii;
- posedă capital social vărsat potrivit statutului;
- desfășoară activități legale și eficiente potrivit actului de înființare și statutului de funcționare;
- îndeplinesc un nivel optim al indicatorilor de bonitate;

¹² Basno C, Dardac N, *Operațiuni Bancare*, Editura Didactică și Pedagogică, București 2000

- din analiza fluxurilor de lichidități rezultă că există posibilități reale de rambursare la scadență a ratelor și plata dobânzilor aferente;
- prezintă garanții materiale și morale pentru utilizarea cu eficiență a împrumutului, rambursarea integrală la scadență a creditului și achitarea dobânzilor aferente
- valoarea garanțiilor materiale acceptate este mai mare sau cel puțin la nivelul creditelor solicitate și a dobânzilor aferente;
- au deschise conturi la una din unitățile teritoriale ale băncii;
- prezintă situația angajamentelor din conturile deschise la alte societăți bancare și a garanțiilor aferente;
- acceptă clauzele din contractul de credite.

În raporturile sale cu debitorul, creditorul este expus unor riscuri care impun luarea unor măsuri pentru garantarea creanței. În cazul în care în ziua scadenței debitorul nu își poate achita datoriile și nu mai poate să-și execute obligația asumată, creditorul, dacă are garanții constituite în condițiile legii, pe baze contractuale, le poate executa însușindu-și creanța.

a) Garanții reale

- gajul propriu-zis – ce poate fi la rândul său cu deposedarea debitorului de bunul afectat drept garanție sau fără deposedarea acestuia de bunul adus în garanție;
- ipoteca și privilegiile;

b) Garanțiile personale

- fidejusiunea (cauțiunea), reglementată de Codul Civil;
- garanțiile prezentate sub formă de scrisori de garanție emise de bănci, instituții financiare și autorități administrative ce au această competență;
- garanțiile personale reglementate de legi speciale, dar care se întemeiază pe ideea de fidejusiune (de exemplu: garanția constituită de o terță persoană pentru acoperirea eventualelor pagube ce ar fi cauzate unui agent economic de către un gestionar);
- cesionarea încasărilor din contractele existente.

În cazul clienților care se confruntă cu greutăți în achitarea la scadență a obligațiilor de plată, prezentând un risc semnificativ în ce privește rambursarea la scadență a creditelor și achitarea dobânzilor aferente, banca va solicita ca împrumutații să semneze bilete de ordin, care, potrivit legislației în vigoare, constituie titlu executoriu și după investire cu formula executorie de către judecătoria pot fi puse în executare silită fără alte formalități prealabile.

Creditele acordate de bancă și dobânzile aferente trebuie să fie acoperite integral cu garanții asiguratorii.

Valoarea luată în calcul a bunurilor acceptate de bancă în garanția creditelor acordate se va determina prin aplicarea unui coeficient în funcție de mărimea riscului în valorificarea acestora:

TIPUL DE GARANȚIE	VALOARE DE PIAȚĂ	VALOARE ACCEPTATĂ
Garanții guvernamentale	100	100
Garanții irevocabile primite de la bănci	100	100
Depozitul bancar	100	100
Ipoteca	100	80
Cesiunea de creanță (în RON și în valută)	100	75
Gajul cu deposedare	100	70
Gajul fără deposedare	100	60
Gajul general	100	40

Activitatea de creditare implică un risc, prin însăși elementele de anticipare pe care se bazează decizia de creditare, pentru bancă fiind de maximă importanță cunoașterea acestui risc, evaluarea sa cât mai aproape de realitate și acceptarea lui în cunoștință de cauză.

În scopul diminuării riscului în activitatea de creditare, banca urmărește respectarea următoarelor condiții:

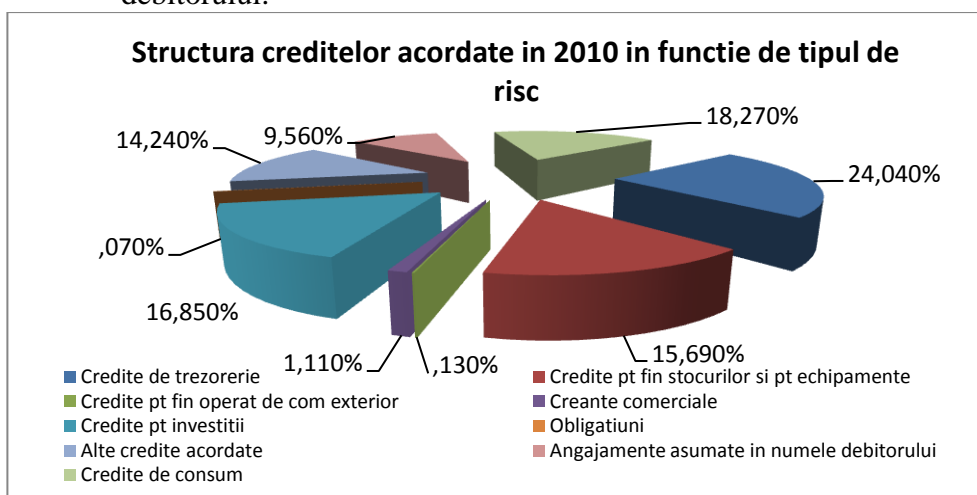
- Împrumuturile acordate de o societate bancară unui singur debitor, nu pot depăși, cumulate, conform prevederilor din Legea nr.33/1991 privind activitatea bancară, 20% din capitalul și rezervele băncii.
- Potrivit reglementărilor prudențiale ale BNR suma totală a împrumuturilor mari acordate debitorilor nu poate depăși de 8 ori fondurile proprii ale băncii. Un împrumut este considerat mare atunci când suma totală a împrumuturilor mari acordate unui singur debitor, inclusiv a garanțiilor și a altor aranjamente asumate în numele acestuia, în RON și în valută, depășește 10% din fondurile proprii ale societății bancare. Împrumuturile mari se aprobă de Comitetul de direcție din Centrala băncii. Această regulă se aplică și acordării de noi credite, indiferent de sumă, care, cumulate cu angajamentele provenite din perioadele anterioare, depășesc limita de 10% din fondurile proprii ale băncii, dar nu mai mult de 20%.
- Toate creditele în RON și în valută, acordate unui agent economic indiferent de forma de organizare și natura capitalului social, nu vor putea depăși de cel mult 12 ori capitalurile proprii ale agentului economic respectiv.
- În cazul clienților incluși în programe guvernamentale speciale de restructurare și redresare financiară, banca va putea acorda credite

numai în limita sumelor cuprinse în aceste programe, cu aprobarea și în condiții stabilite de organele abilitate.

- În vederea asigurării și menținerii unui raport minim de solvabilitate de 8%, împrumuturile și garanțiile în RON și în valută, acordate de bancă nu vor putea depăși de 12,5 ori fondurile proprii ale societății bancare.

Pentru eliminarea riscului banca nu acordă credite:

- agenților economici care înregistrează pierderi și sunt fără perspective de redresare, cu excepția cazurilor în care prin acte normative s-a reglementat altfel;
- unităților economice pentru care s-a instituit procedura de reorganizare sau lichidare judiciară în conformitate cu prevederile legii privind procedura reorganizării și lichidării judiciare, cu excepția cazurilor în care instanța judecătorească hotărăște că pot fi acordate credite în vederea reorganizării și redresării activității debitorului.

Sursa: Date prelucrate din Rapoartele lunare ale BNR, 2010.

În scopul supravegherii și gestionării riscurilor ce pot apărea în activitatea de acordare a creditelor se va proceda astfel:

- În activitatea de acordare a creditelor pentru operațiuni comerciale și/ sau necomerciale care privesc afaceri cu parteneri străini, banca va urmări încadrarea în limita de expunere stabilită în raport cu riscul de țară.
- În operațiunile de creditare pe care banca le efectuează cu societăți bancare din țară și/sau străinătate, în nume propriu sau în numele clienților săi, se va asigura încadrarea în limite de expunere pe

societăți bancare care se stabilesc prin hotărârea organelor de conducere ale băncii pe baza propunerilor direcțiilor de specialitate.

- Toate împrumuturile a căror sumă cumulată pentru un singur debitor depășește 1,5% din fondurile proprii ale băncii se vor supune înainte de aprobare, analizei și avizului Comitetului de Risc.
- Imediat după angajare, creditele, acordate unui singur debitor, care cumulate depășesc 10% din fondurile proprii ale băncii vor fi comunicate Direcției de Politici și Risc de Credite.

Analiza și clasificarea portofoliului de credite se va face ținând cont de evaluarea performanțelor financiare ale împrumutaților și de serviciul datoriei acestora, care reprezintă capacitatea de a-și onora datoriile la scadență. *Stabilirea performanței financiare a împrumuturilor are la bază un sistem de analiză și clasificare a agenților economici în cinci categorii, după cum urmează:*

- **categoria A** performanțele financiare sunt foarte bune și permit achitarea la scadență a dobânzii și a ratei. Totodată, se prefigurează menținerea și în perspectivă a performanțelor financiare la un nivel ridicat;
- **categoria B** performanțele financiare sunt bune sau foarte bune, dar nu pot menține acest nivel într-o perspectivă mai îndelungată;
- **categoria C** performanțele financiare sunt satisfăcătoare, dar au o evidentă tendință de înrăutățire;
- **categoria D** performanțele financiare sunt scăzute și cu o evidentă ciclicitate la intervale scurte de timp;
- **categoria E** performanțele financiare arată pierderi și există perspective clare că nu pot fi plătite nici ratele, nici dobânzile.

Încadrarea agenților economici într-o categorie sau alta din cele cinci prevăzute mai sus, se face pe baza analizei performanțelor economico-financiare ale acestora, în funcție de punctajul obținut la criteriile cuantificabile, coroborat cu rezultatul analizei criteriilor necuantificabile.

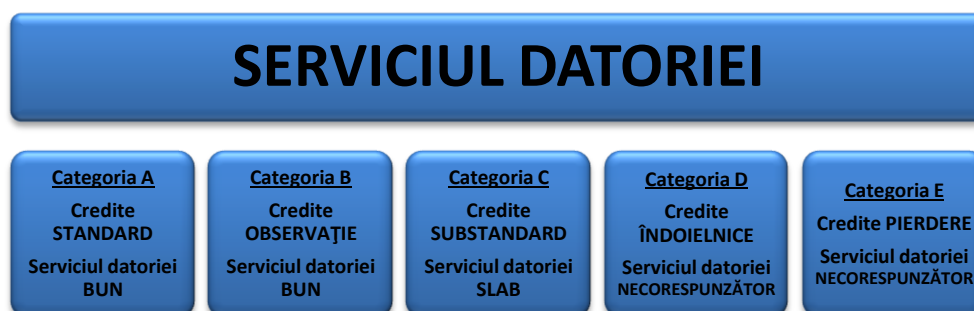
Rezultatul obținut prin adunarea algebrică a punctelor acordate fiecărui criteriu cuantificabil, determină clasificarea preliminară, care poate fi menținută sau modificată în funcție de concluziile analizei criteriilor necuantificabile, determinând astfel performanța economico-financiară finală a împrumutatului.

Serviciul datoriei va fi apreciat ca:

- **bun** în situația în care ratele și/sau dobânzile sunt plătite la scadență sau cu o întârziere maximă de 7 zile;
- **slab** în situația în care ratele și/sau dobânzile sunt plătite cu o întârziere de până la 30 de zile;

- **necorespunzător** în situația în care ratele și/sau dobânzile sunt plătite cu o întârziere mai mare de 30 de zile.

Prin coroborarea datelor referitoare la performanța financiară cu cele privind serviciul datoriei, potrivit tabelului matriceal de mai jos, se va stabili clasificarea creditelor, după cum urmează:

- **Creditele standard** sunt acele credite ce nu implică deficiențe și riscuri care ar putea periclita administrarea datoriei, în maniera convenită în contractul de credit. În cazul acestor împrumuturi, rambursarea se efectuează în timpul și la termenele prevăzute. În esență, acestea sunt împrumuturi acordate clienților solvabili.
- **Credite în observație** sunt acele credite acordate unor clienți cu rezultate economico-financiare foarte bune, dar care întâmpină temporar unele greutăți în rambursarea ratelor scadente și a dobânzilor aferente.
- **Credite substandard** sunt acele credite ce prezintă deficiențe și riscuri care periclitizează lichidarea datoriei, fiind insuficient protejate de valoarea netă a capitalului și/sau capacității de plată a beneficiarului de împrumut. Aceste sunt caracterizate prin posibilitatea ca banca să preia unele pierderi, ca urmare a imposibilității recuperării integrale a împrumutului.
- **Creditele îndoielnice** sunt acele împrumuturi în cazul cărora rambursarea pe baza condițiilor, valorilor, și garanțiilor existente este incertă. Aceste active sunt acelea care practic sunt neprotejate sau protejate într-o mică măsură de valoarea realizabilă a garanției lor.
- **Credite pierdere** sunt creditele care nu pot fi restituite, ceea ce face ca înregistrarea lor în continuare ca active bancare să nu fie garantată.